

БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ ПРЕЗ ТРЕТОТО ТРИМЕСЕЧИЕ НА 2011 ГОДИНА

През третото тримесечие на 2011 година brutният вътрешен продукт (БВП) възлиза на 21 016 млн. лева по текущи цени. Преизчислен в евро, БВП е съответно 10 745 млн. евро, като на човек се падат 1 448.4 евро. Сезонно изгладените данни на БВП показват растеж от 0.3% през третото тримесечие на 2011 година спрямо второто тримесечие и растеж от 1.6% спрямо същото тримесечие на предходната година.

БВП в стойностен обем, текущи цени

По предварителни данни произведеният брутен вътрешен продукт¹ през третото тримесечие на 2011 година възлиза на 21 016 млн. лева по текущи цени (табл. 1). На човек от населението се падат 2 832.8 лева от стойностния обем на показателя. При среден за тримесечието валутен курс от 1.3833 лева за щатски долар БВП възлиза на 15 192.3 млн. долара и съответно 2 047.8 долара на човек от населението. Преизчислена в евро, стойността на БВП възлиза на 10 745 млн. евро, като на човек от населението се падат 1 448.4 евро.

Създадената от отраслите на националната икономика брутна добавена стойност² през третото тримесечие на 2011 г. възлиза на 17 939 млн. лева по текущи цени.

Индустриалният сектор увеличава относителния си дял в добавената стойност на икономиката с 1 процентен пункт през третото тримесечие на 2011 г. спрямо същото тримесечие на предходната година и достига 30.7%. Относителният дял на добавената стойност, реализирана от дейностите в сферата на услугите, е 58.7%, което е с 1.9 процентни пункта по-малко спрямо съответния период на предходната година. Относителният дял на аграрния сектор в добавената стойност на икономиката се увеличава с 0.9 процентни пункта и достига до 10.6% през третото тримесечие на 2011 година.

¹ *Брутният вътрешен продукт (БВП) по пазарни цени* е крайният резултат от производствената дейност на резидентните производствени единици. Той може да се дефинира по три начина:

а) БВП е сума от брутната добавена стойност, създадена от различните институционални сектори или различните отрасли на икономиката, плюс данъците минус субсидиите върху продуктите (които не са разпределени по сектори и отрасли). БВП е балансова позиция в състава на производствената сметка за националната икономика;

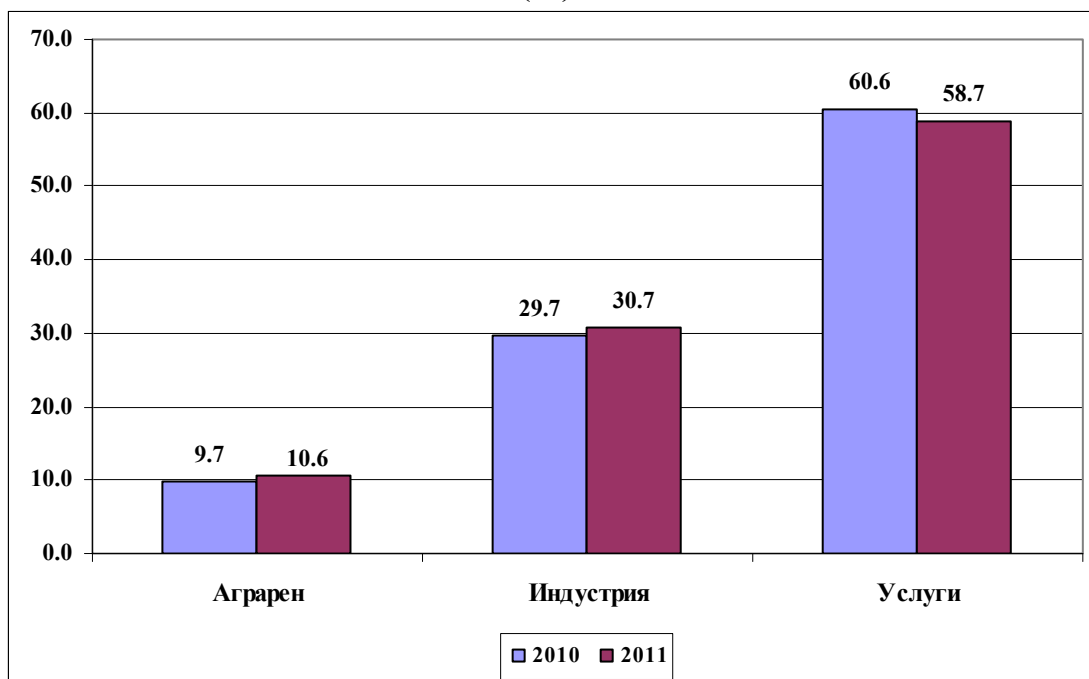
б) БВП е сума от категориите крайно използване на продукти и услуги от резидентите институционални единици (фактическо крайно потребление и бруто капиталобразуване) плюс износа на стоки и услуги минус вноса на стоки и услуги;

в) БВП е сума от генерираните доходи в състава на сметка Формиране на дохода (компенсация на наетите, данъци върху производството и вноса минус субсидии, брутен опериращ излишък и смесен доход).

² Брутната добавена стойност (БДС) по базисни цени е балансираща позиция в състава на производствената сметка, изчислявана като разлика между произведената брутна продукция по базисни цени (преди начисляването на данъци върху продуктите и услугите, включително субсидиите върху продуктите) и междинните производствени разходи по цени на купувач.

Фиг. 1. Структура на brutната добавена стойност по икономически сектори през третото тримесечие на 2010 и 2011 г., КИД - 2008 (%)

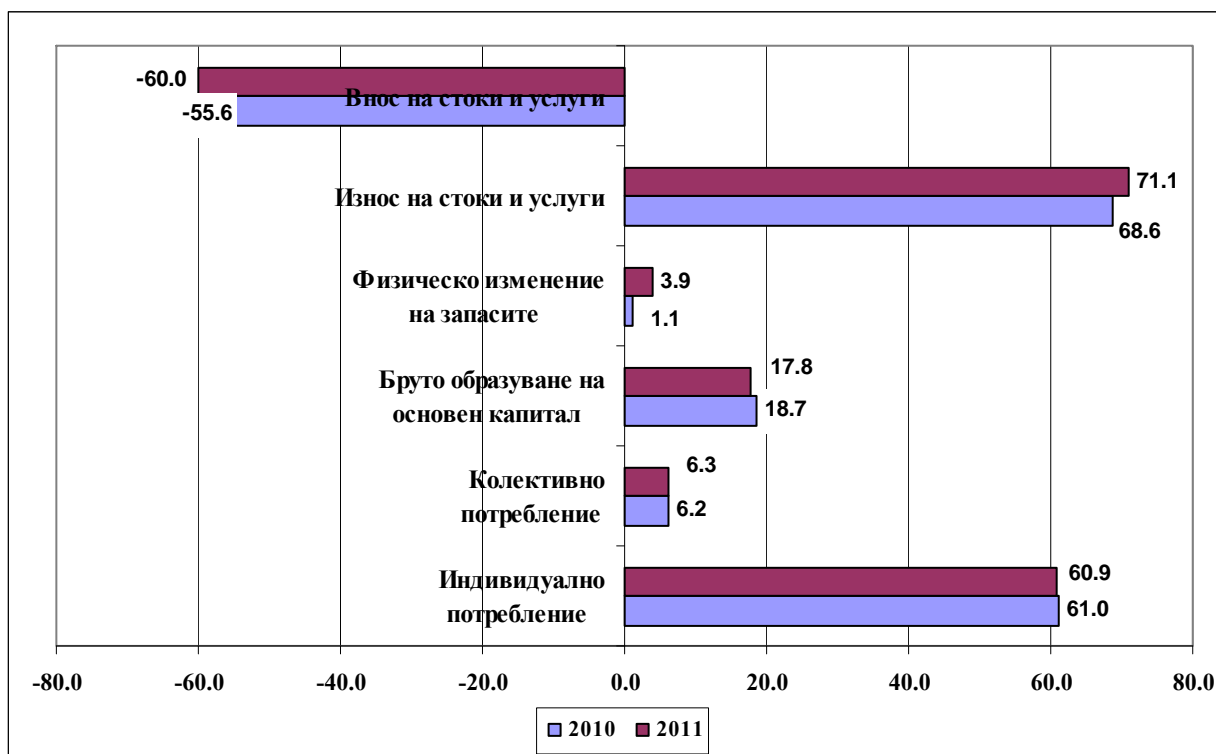

За индивидуално потребление на населението³ през третото тримесечие на 2011 година се изразходва 60.9% от произведения БВП. Инвестициите (брутообразуване в основен капитал⁴) формират 17.8% от произведения БВП. Външнотърговското салдо от стоки и услуги е положително в размер на 2 329 млн. лева и заема дял от 11.1% в структурата на БВП.

³ **Разходите за крайно потребление** включват разходите на резидентните институционални единици (домакинства, нетърговски организации, обслужващи домакинствата, държавно управление) за продукти и услуги, използвани за индивидуално потребление на населението и за колективно потребление на обществото. В съответствие с принципите на националната концепция разходите на домакинствата за индивидуално потребление включват разходи за продукти и услуги на територията на страната и в чужбина.

⁴ **Брутообразуването в основен капитал** се състои от придобитите минус отписаните дълготрайни активи от резидентните производители през определен отчетен период. Дълготрайните активи могат да бъдат материални и нематериални активи, произведени в процеса на производството (или от внос), които се използват многократно в производствения процес за повече от една година.

Фиг. 2. Компоненти на използвания БВП през третото тримесечие на 2010 и 2011 г. (%)

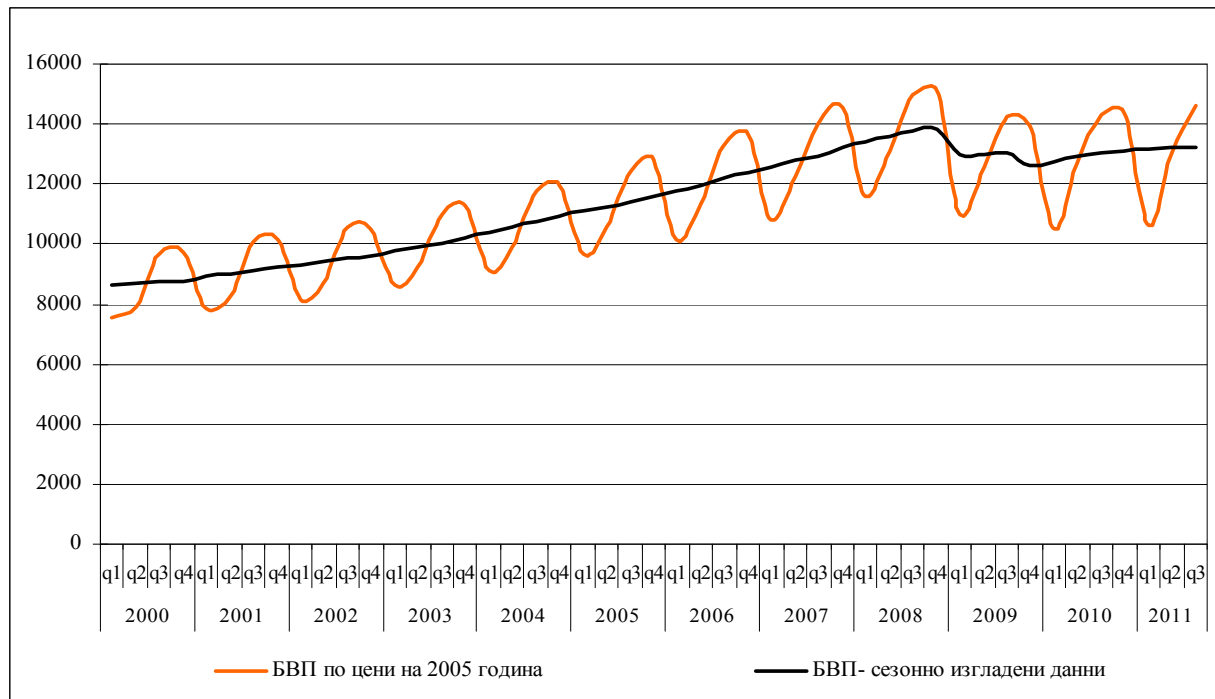
Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти

Сезонно изгладените данни на БВП⁵ показват растеж от 0.3% през третото тримесечие на 2011 година спрямо предходното тримесечие (табл. 2).

През третото тримесечие на 2011 г. спрямо същото тримесечие на предходната година ръстът на БВП е 1.6%.

⁵ Сезонното изглаждане на статистическите показатели в НСИ се провежда по хармонизирана европейска методология, описана в [„Ръководство на Европейската статистическа система за сезонно изглаждане”](#). Процедурата се осъществява с помощта на разработения от Евростат софтуерен продукт Demetra, при което се прилага алгоритъмът TRAMO/SEATS. На сезонно изглаждане се подлагат тримесечните данни за компонентите на БВП по производствения метод и по компоненти на разходите за крайно използване. Параметрите на модела за сезонно изглаждане се определят в началото на всяка календарна година. Така определеният модел се използва за преизчисляване на сезонно изгладените стойности за тримесечията в рамките на динамичните редове. Повече информация можете да намерите в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология: [Тримесечни сезонно изгладени данни](#).

Фиг. 3. БВП по тримесечия за периода 2000 - 2011 г. по средногодишни цени на 2005г.

Тримесечни изменения

През третото тримесечие на 2011 г. спрямо второто тримесечие брутната добавена стойност в икономиката нараства с 0.8%.

Според предварителните данни за третото тримесечие на 2011 г. крайното потребление бележи ръст от 0.3%. Бруто капиталобразуването в основен капитал отбелязва спад с 13.5%. През третото тримесечие на 2011 г. износът на стоки и услуги се увеличава с 1.7%, а вносът отбелязва нарастване с 1.1% спрямо предходното тримесечие.

Годишни изменения

През третото тримесечие на 2011 г. спрямо същото тримесечие на предходната година брутната добавена стойност нараства с 2.3%, като динамиката ѝ се определя основно от регистрираните ръстове в: Добивна промишленост, преработваща промишленост, производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване - с 4.2%; Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство - с 6.5%; Финансови и застрахователни дейности - с 2.8%; Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности - с 9.9%, и Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения - с 1.7%.

По отношение на компонентите на крайното използване основен принос за регистрирания положителен икономически растеж има износът на стоки и услуги - 2.0%, и крайното потребление - 1.6%.

Методологични бележки

Тримесечното изследване на националните икономически сметки за БВП и неговите компоненти се разработва в съответствие с методологическите принципи на „Европейската система на национални сметки, 1995” (ЕСНС '95) - издание на Евростат, приети с Регламент № 2223/96 на ЕК.

Изследването се провежда регулярно от 1996 година. Динамичните редове от данни по показатели са публикувани в интернет страницата на НСИ⁶.

Резултатите от изследването са предварителни. Те се основават на наличната месечна и тримесечна статистическа и административна информация и се актуализират ежегодно (в срок до 15 месеца след края на отчетната година) с данни от годишните изчерпателни изследвания в областта на икономическата статистика, както и въз основа на актуализирана административна информация.

Изчисленията се основават на прилаганите два независими подхода за оценка: производствен метод и метод на крайното използване. За официална е приета оценката на БВП по производствения метод. Различията в оценките на показателя по двата метода се посочват като небалансирана сума от страна на крайно използвания БВП.

Данните са представени съгласно Класификацията на икономическите дейности 2008 (NACE Rev. 2).

Въвеждането на актуализирана система за класификация е от основно значение за продължаващите усилия на Комисията да поддържа съответствие и съпоставимост на европейската статистическа информация, имайки предвид технологичния напредък и структурните промени в икономиката.

С въвеждането на Регламент (ЕО) № 1893/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 20 декември 2006 г. за установяване на статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2 и за изменение на Регламент (ЕИО) № 3037/90 на Съвета, както и изменение на определени специфични регламенти относно дадени специфични статистически области, се установява ревизирана статистическа класификация на икономическите дейности NACE Rev. 2.

Съгласно Регламент на ЕК № 715/2010 от 10 август 2010 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 2223/1996 на Съвета по отношение на хармонизиране на данните в областта на националните сметки националните статистики се задължават да приемат използването на ревизираната статистическа класификация от септември 2011 г. с предоставянето на статистическите данни за второто тримесечие на 2011 г. съгласно Програмата за предоставяне на данни на Евростат в областта на националните сметки.

Цялостната работа по проекта ще обхване подготовката на подходяща методология и практическата дейност през периода на преход с цел осигуряване на съставяне на национални сметки по NACE Rev. 2.

Работата в процеса на внедряване на NACE Rev. 2 включваше задачите отнасящи се до разработване на съответната методология за описание на работата и процедурите по изчисляване на данните с цел осигуряване на съпоставимост и сравнимост на основните макроикономически показатели.

⁶ Вж. www.nsi.bg, Брутен вътрешен продукт.

ПРИЛОЖЕНИЕ
Таблица 1
Брутен вътрешен продукт за третото тримесечие и деветмесечието на 2011 година

(Сезонно неизгладени данни)

		Трето тримесечие на 2011 година			Деветмесечие на 2011 година		
		Стойностен обем в текущи цени	Относителен дял		Стойностен обем в текущи цени	Относителен дял	
			в БДС	в БВП		в БДС	в БВП
		млн. лв.	%	%	млн. лв.	%	%
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (КИД - 2008), (2+3+4):	17939	100.0	85.4	48132	100.0	86.4
2	Аграрен	1908	10.6	9.1	3279	6.8	5.9
3	Индустрия	5501	30.7	26.2	15531	32.3	27.9
4	Услуги	10530	58.7	50.1	29322	60.9	52.6
5	Корективи	3077		14.6	7591		13.6
6	Брутен вътрешен продукт (1+5=7+10+13+16)	21016		100.0	55723		100.0
	По елементи на крайното използване:						
7	Крайно потребление (8+9)	14118		67.2	41332		74.2
8	Индивидуално	12797		60.9	37359		67.1
9	Колективно	1321		6.3	3973		7.1
10	Бруто капиталобразуване (11+12)	4569		21.7	12203		21.9
11	В основен капитал	3754		17.8	10829		19.4
12	Изменение на запасите	815		3.9	1374		2.5
13	Външнотърговско салдо (14-15)	2329		11.1	2188		3.9
14	Износ на стоки и услуги	14943		71.1	37918		68.0
15	Внос на стоки и услуги	12614		60.0	35730		64.1
16	Статистическа разлика	0		0.0	0		0.0

Таблица 2

Темп на прираст на БВП, общо и по компоненти¹

(По средногодишни цени на 2005 г., сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни)

(Проценти)

		Темп на прираст спрямо предходното тримесечие				Темп на прираст спрямо съответното тримесечие на предходната година			
		Q4 2010	Q1 2011	Q2 2011	Q3 2011	Q4 2010	Q1 2011	Q2 2011	Q3 2011
1	Брутна добавена стойност по икономически сектори (2+...+11):	0.7	0.2	0.6	0.8	1.3	1.5	1.5	2.3
2	Селско, горско и рибно стопанство	-3.6	2.7	0.0	-1.3	-1.5	-1.4	-2.5	-2.3
3	Добивна промишленост; преработваща промишленост; производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива; доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	2.8	1.5	1.4	-1.6	11.1	11.6	7.7	4.2
4	Строителство	28.4	-24.9	4.4	-5.7	8.7	-13.7	-0.4	-5.1
5	Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети; транспорт, складиране и пощи; хотелиерство и ресторантьорство	3.2	2.0	-3.5	4.8	5.2	9.8	-2.7	6.5
6	Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-0.5	-1.5	0.4	3.4	2.1	-0.5	0.7	1.7
7	Финансови и застрахователни дейности	-2.8	-0.5	4.5	1.6	-4.3	-7.9	1.8	2.8
8	Операции с недвижими имоти	0.4	-4.7	3.3	0.3	5.3	-2.7	-0.1	-0.8
9	Професионални дейности и научни изследвания; административни и спомагателни дейности	9.9	1.2	-3.5	2.4	3.5	0.8	8.6	9.9
10	Държавно управление; образование; хуманно здравеопазване и социална работа	-1.5	0.3	0.6	-0.2	-4.0	-5.0	-2.3	-0.8
11	Култура, спорт и развлечения; други дейности; дейности на домакинства като работодатели; недиференцирани дейности на домакинства по производство на стоки и услуги за собствено потребление; дейности на екстериториални организации и служби	-5.5	5.1	5.4	0.3	-12.9	-5.5	13.2	5.0
12	Корективи	1.1	0.7	0.7	0.1	5.2	7.9	5.3	2.6
13	Брутен вътрешен продукт (1+12=14+17+20+23)	0.5	0.5	0.3	0.3	3.7	3.3	2.0	1.6
	По елементи на крайното използване:								
14	Крайно потребление (15+16)	0.6	0.2	0.5	0.3	0.5	1.2	1.4	1.6
15	Индивидуално	0.6	0.3	0.5	0.4	0.7	1.5	1.4	1.7
16	Колективно	-1.5	0.8	0.0	-0.5	7.0	-4.3	-1.3	-1.1
17	Бруто капиталобразуване (18+19)
18	В основен капитал	8.1	0.8	3.0	-13.5	-0.9	1.6	8.4	-2.8
19	Изменение на запасите
20	Външнотърговско салдо (21-22)
21	Износ на стоки и услуги	-3.8	5.6	-1.3	1.7	15.2	21.6	12.2	2.0
22	Внос на стоки и услуги	5.9	0.1	0.8	1.1	10.7	10.0	7.5	8.1
23	Статистическа разлика

¹ Темпът на прираст е изчислен въз основа на верижно обвързани оценки на компонентите на БВП по средногодишни цени на 2005 година. Повече информация за прилаганите методи можете да намерите в тематичната рубрика „Брутен вътрешен продукт”, методология:

[Измерване на ефекта от промени в обема и промени в цените](#)
[Тримесечни сезонно изгладени данни](#)